

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

“INNOVATSION TA'LIM” KAFEDRASI

“RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIV TA'LIMNING TRANSFORMATSIYASI”

RESPUBLIKA ILMIV-AMALIV ANJUMANINING
ILMIY MAQOLALAR VA
MA'RUZA TEZISLARI TO'PLAMI

2022 yil 18 noyabr

“RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA
OLIV TA'LIMNING TRANSFORMATSIYASI”

RESPUBLIKA ILMIV-AMALIV
ANJUMANINING ILMIV MAQOLALAR VA
MA'RUZA TEZISLARI TO'PLAMI

2022 yil
18 noyabr

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

“INNOVATSION TA‘LIM” KAFEDRASI

“RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLY TA‘LIMNING TRANSFORMATSIYASI”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANINING
ILMIY MAQOLALAR VA
MA‘RUZA TEZISLARI TO‘PLAMI

2022 yil 18 noyabr

TOSHKENT
“IMZO PRINT MEDIA GROUP”
2022

UO·K: 378.1. (c52)

KBK: 74.04 (3)

**“RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA’LIMNING
TRANSFORMATSIYASI”. Respublika ilmiy-amaliy anjumanining
ilmiy maqolalar va ma’ruza tezislari to‘plami (2022 yil 18 noyabr).
– Tashkent: “Imzo Print Media Group”, 2022. – 368 b.**

“Raqamli iqtisodiyot sharoitida oliy ta’limning transformatsiyasi” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani to‘plamiga yetakchi olimlar, professor-o‘qituvchilar, katta ilmiy xodim izlanuvchilar, mustaqil tadqiqotchilar va magistrantlarning ilmiy maqolalari va ma’ruza tezislari kiritilgan.

Ushbu to‘plamga kiritilgan ilmiy maqolalar va ma’ruza tezislari respublikamiz oliy ta’lim tizimining transformatsiyasi jarayonida professional ta’limni har tomonlama rivojlantirish mehnat bozori talablari asosida malakali mutaxassislarini tayyorlash bo‘yicha jamlangan tajribalar bilan o‘rtoqlashish, professional ta’limda xalqaro tajriba asosida ta’lim sifatini takomillashtirish va samaradorligini oshirish masalalari batafsil bayon etilgan. Shuningdek, ushbu to‘plamda professional ta’limda xalqaro tajriba asosida ta’lim sifatini ta’minlash, yoshlarni tadbirkorlik ko‘nikmalarini, shaxsiy kompetensiyalarni shakllantirish, amaliyotga alohida urg‘u berish, daromad olishga yo‘naltirish, oliy ta’lim muassasalarini kredit-modul tizimiga o‘tish jarayonlari, talabalarning mustaqil ta’lim olishlari uchun sharoitlarni yaratib berishga qaratilgan ilmiy maqolalar va ma’ruza tezislari jamlangan.

MAS’UL MUHARRIR:

i.f.d., prof. G.K. Abduraxmanova

TAHRIR HAY’ATI:

i.f.d., prof. M.P. Eshov,
p.f.d., prof. M.A. Yuldashev,
p.f.d., prof. M.F. Xakimova,
i.f.n., dots. N.S. Fayzullayeva,
i.f.n., dots. Sh.E. Mamarajabov,
k.o‘q., M.Sh. Qayumova.

TAQRIZCHILAR:

i.f.d., prof. R.X. Karlibayeva,
p.f.d., prof. D. Ximmataliyev.

Mazkur to‘plamga kiritilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlar sanasining to‘g‘riligiga hamda tanqidiy fikr-mulohazalarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

ISBN 978-9943-8159-3-4

© “Imzo Print Media Group” XK, 2022.

YALPI MAJLIS		
<i>Шаринов К.А.</i>	Таълимни трансформация жараёнларида инновацион таълим ва рақамли технологияларнинг қўлланилиши	8
<i>Эшов М. П.</i>	Таълимнинг кредит-модуль тизимини ахборот тизимлари орқали самарали йўлга қўйишнинг инновацион механизмлари	12
<i>Абдурахмонова Г.Қ.</i>	Iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasi sharoitida oliy ta'limni takomillashtirish asosiy yo'nalishlari	15
<i>Юлдашев М.А.</i>	Университетни рақамли трансформацияси тараққиётининг устувор йўналиши сифатида	18
<i>Жумаев Н.Х.</i>	Олий таълим тизимида замонавий тенденциялар	21
<i>Отажонов Ш. И.</i>	Таълим тизимида “STEM” (Science, Technology, Engineering, Mathematics – математика) дастурини яқин истиқболда босқичма-босқич жорий этиш асосида “НЕСІ” (Humanity, Ethics, Creativity, Imagination) глобал мақсадига (чақириғига) мувофиқ келгуси ўн йиллик учун янги давлат талаблари ва таълим стандартларининг намунавий моделларини ишлаб чиқиш истиқболлари	24
<i>Сайдалиев Х.О.</i>	Impact of collaborative, entrepreneurship education on the financial risk taken by university students.....	30
<i>Абдуллаев А. И.</i>	Электрон таълим муҳитида аралаш ўқитишни замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ёрдамида такомиллаштириш	32
<i>Кадиров Х. Ш.</i>	Таълим муҳитини рақамлаштириш шароитида педагог кадрларнинг компетенцияларини такомиллаштириш: муаммо ва ечимлар	36
<i>Маматов Д. Н.</i>	Электрон таълим муҳитида аралаш ўқитишни замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ёрдамида такомиллаштириш	40
<i>Хакимова М. Ф.</i>	Рақамли таълим шароитида аралаш ўқитишнинг самарадорлигини ошириш	44
<i>Кушарбаев Дж.У.</i>	Замонавий таълим жараёнларига рақамли технологиялар интеграциясини таъминлаш истиқболлари.....	48
1-SHU'BA. RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASINING USTUVOR YO'NALISHLARI		
<i>Kholikov A. U., Ismoilova S.Kh., Mirzaliyev S.M.</i>	Developing HEI Students' Autonomy in Language Learning Classes through Online Education.....	51
<i>Карлибаева Р. Х.</i>	Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг устувор вазифалари	54
<i>Шоюсупова Н. Т. Асқарова М. Т.</i>	Кредит-модуль тизимида талабаларнинг мустақил ва ижодий изланиш фаолиятини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари	57
<i>Мухаммадиев Г'В.</i>	Raqamli iqtisodiyotda sun'iy intellektning o'rni va inson omiliga ta'siri: ijobiy va salbiy oqibatlari.....	60
<i>Химматалиев Д. О., Киличова М. С.</i>	Инновацион педагогик таълим кластерининг ўзига хос хусусиятлари	63
<i>Файзуллаева Н.С.</i>	Цифровая трансформация дидактики высшей школы.....	67

<i>Lutfullayeva N.X., Mirzaaxmedova N.A.</i>	Raqamli iqtisodiyot transformatsiyasi sharoitida o‘quv jarayonini raqamlashtirishning roli	71
<i>Хабибов Р.И.</i>	Божхона фаолиятида рақамлаштириш ислохотларининг айрим жиҳатлари	75
<i>Мусаханова Г. М.</i>	Глобаллашув жараёнида таълим тизимини рақамлаштириш ва уни ривожлантириш.....	83
<i>Асқарова М. И.</i>	Рақамли иқтисодиётнинг шаклланиш жараёнида ёшлар меҳнат бозоридаги тенденциялар	87
<i>Миралиева Д. Т.</i>	Трансформация образования как важнейший фактор развития экономического общества Узбекистана	90
<i>Улугбердиев Н.Р.</i>	Рақамли иқтисодиёт шaroitida корхонада инкирозга қариш бошқариш стратегияларини ишлаб чиқиш механизмлари.....	95
<i>Хакимова Х. Х.</i>	Ўзбекистон Республикасида олий таълим муассасаларини бошқариш стратегиясини такомиллаштириш.....	99
<i>Саттаров Т.С.</i>	Рақамли иқтисодиёт шaroitida олий таълим трансформациясининг устувор йўналишлари	101
<i>Салихов С.А.</i>	Цифровизация образования в Республике Узбекистан: текущие реформы и разработка политики	105
<i>Собирова Д.А.</i>	Олий таълим тизимида очик онлайн курсларининг ўрни	110
<i>Aliiev A. I.</i>	Digital transformation and digital marketing in higher education with purpose of learning and implementation of digital technologies in garment enterprises	115
<i>Sulaymonova G.X.</i>	Raqamli iqtisodiyot sharoitida electron pedagogika konsepsiyasining rivojlanish jarayoni.....	118

2-SHU'BA. MODUL-KREDIT O'QITISH JARAYONIDA TALABALARNING MUSTAQIL ISHLARNI TASHKIL ETISH VA UNING ILMIY-METODIK TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH

<i>Мамажанов И.Г.</i>	Кредит-модул тизими жараёнида талабаларнинг мустақил ўқув фаолиятини ташкил этиш.....	121
<i>Ximmataliyev D.O, Allayorova S. B.</i>	Ta'lim tizimida integratsiya pedagogic innovatsion klasteri.....	125
<i>Лутфуллаева Н.Х. Нурмухаммадова Д.</i>	Модул-кредит тизимида талабаларнинг билиш жараёнларини ифодаланиши	127
<i>Uzoqova G.S.</i>	Kredit modulli ta'lim tizimida talabalar mustaqil ishlarining o'rni	131
<i>Мамаражабов Ш. Э.</i>	Ўқитувчининг касбий сифатлари ва уларни шакллантириш имкониятлари	133
<i>Расулов А. Н.</i>	Замонавий таълим кластери шaroitida “Иқтисодий билим асослари” фанини ўқитишда педагогик шaroitларини афзалликлари.....	135
<i>Dushanova Yu. F.</i>	Theoretical basis of organization of independent educational process in the credit-module system.....	139
<i>Насиба Х.Э.</i>	Инновацион кластернинг тузилиши ва функцияси	141
<i>Акбарова С. Ш.</i>	Таълимнинг кредит-модуль тизимида талабаларнинг мустақил ишлаш кўникмаларини ривожлантириш.....	145
<i>Rajabov S. X.</i>	Modul-kredit tizimida tahsil olayotgan talabalarining mustaqil ishlarini bilan iashlash.....	148

3-SHU'BA. OLIY TA'LIMNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA PEDAGOGNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI

<i>Файзуллаева Н. С., Еллубаева Б.</i>	Реформы в системе профессионального образования	151
--	---	-----

<i>Мамаражабов Ш.Э., Шоахмедова М.</i>	Бўлажак мутахассисларнинг дидактик компетенциясини шакллантиришнинг баъзи жиҳатлари	155
<i>Маҳкамова М.Ю.</i>	Олий мактаб амалиётида ўқитувчи маҳорати масалалари	159
<i>Ermatov M.K., Abdunazarov O.A.</i>	Pedagogik xodimlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning zamonaviy uslubi	163
<i>Sattorov V.N.</i>	Maxsus fanlarning o'qitishda muammoli darslarni tashkil va o'tkazish	167
<i>Yo'ldosheva Sh.</i>	Kreativlik-ta'lim sifatini oshirish omili	169
<i>Миралиева Д.Т.</i>	Таълимнинг рақамли трансформациясини амалга ошириш бугунги кун талаби	171
<i>Allayorova S. B.</i>	Ilmiy tadqiqot klasterining nazariy asoslari.....	174
<i>Begbo'taev A. E., Ahatova D. A.</i>	Oliy ta'limda axborot texnologiyalarning o'quv jarayoniga integratsiyasi	177
<i>Мамаражабов Ш.Э.</i>	Бўлажак мутахассисларда касбий сифатларини шакллантириш педагогик муаммо сифатида	180
<i>Махсетова З. К., Рахимова Б. О.</i>	Таълимни рақамлаштириш даврида математик компетенцияларини ривожлантириш зарурияти	182
<i>Shofiddinova Z. I.</i>	Oliy ta'limni raqamlashtirish sharoitida ta'lim xizmatlarini rivojlantirish.....	185
<i>Максумова М. Ш.</i>	Интегратив ёндашув асосида талабаларнинг касбий салоҳияти ва уни ривожлантириш	187
<i>Эргашева Д.Д.</i>	Влияние цифровой образовательной среды на профессиональную компетентность педагога	190
<i>Kobilov A. U., Rajabov Sh. B., Otabayev N. O.</i>	Республикада рақамли иқтисодиётни ривожлантириш тамойиллари	193
<i>Жўраев Э. Ф.</i>	Рақамли таълим комплекси фаолиятида раҳбарларда ташкилотчилик қобилиятини ривожлантириш.....	198
<i>Азизова М. Х.</i>	Бўлажак мутахассисларнинг касбий тайёргарлигига қўйиладиган ижтимоий талаблар	200
<i>Нематова М. Р. Алибаева М.Р.</i>	Таълимни рақамлаштириш шароитида ўқитувчининг педагогик техникаси ва уни шакллантиришнинг замонавий механизмлари	202
<i>Асатова Ш.З.</i>	Бўлажак раҳбарларда компетенциявий ёндашув асосида ахборот компетентлигини ривожлантириш	205
<i>Маматқулова М.М.</i>	Иқтисодиёт олий таълим муассасалари талабаларининг маънавий дунёқарашини касбий таълим билан уйғунликда ривожлантириш.....	207
<i>Ochilova G. O.</i>	Современные знания и технологии – основы перехода концепции	210
<i>Кобилев А. У. Кунгратов Э. К.</i>	Modern content and concept of Digital Economy.....	213
4-SHU'BA. PROFESSIONAL TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH JARAYONIDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH YO'LLARI		
<i>Файзуллаева Н.С, Раимкулов Ш</i>	Рақамли иқтисодиёт шароитида таълим муассасаларини молиялаштиришнинг замонавий йўллари.....	217
<i>Ходжакулова Д. И. Набиева К.Ф.</i>	Роль информационно-коммуникативные технологий и инноваций в сфере профессионального образования	219
<i>Xalmuratova J.G.</i>	Professional ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonida interfaol mashg'ulotlarining o'rni	221

<i>Тўрабеков Ф.С.</i>	Мультимедиали электрон қўлланма ва виртуал лаборатория–бўлажак технологик таълим ўқитувчисини тайёрлаш омили	223
<i>Акбарова Б.Ш.</i>	Таълим жараёнларини рақамли технологиялар асосида индивидуаллаштириш ҳамда масофавий таълим хизматларини ривожлантириш.....	228
<i>Валиев Ф.И.</i>	Глобаллашув шароитида олий таълимнинг ноанъанавий шакллари ва уларнинг ривожланиш тенденциялари	232
<i>Ochilova G. O.</i>	Zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalarini pedagogik faoliyatida qullash imkoniyatlari	235
<i>Sattorov V.N.</i>	Dars jarayonida o'quv maqsadlarini aniqlashning dolzarbligi	239
<i>Мусаева У.Х.</i>	Бўлажак ўқитувчининг касбий компетентлигини такомиллаштириш омиллари.....	241
<i>To'lanov M., Hamidjonov T.</i>	Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishda ijtimoiy – gumanitar va texnik fanlarni o'rni	244
<i>Каршибоева Ш.С.</i>	Таълим хизматлари бозорида олий таълим муассасаларини инновацион ривожланишининг кластерли ёндашувларга асосланган механизмлари	246
<i>Zokirova D.</i>	Formation of software-methodical equipment for training future economists.....	248
<i>Жобборова Г. К.</i>	Специфика мотивации профессионального выбора студента	250
<i>Xolbo'tayeva D.A. Bo'riboeva D.N.</i>	Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogic shart-sharoitlari.....	253
<i>Мурадов Б.Х.</i>	Совершенствование организационно-экономических механизмов развития промышленных предприятий и факторы повышения конкурентоспособности в условиях глобализации и приоритеты трансформации высшего образования в условиях цифровизации.....	257
<i>Abidova N.Z.</i>	Inklyuziv ta'lim zamonaviy ta'limining yangi strategik yo'nalishi sifatida.....	262
<i>Norboeva N. E.</i>	Ta'lim jarayonida bulut texnologiyalardan foydalanish.....	265
<i>Kobilov A. U., Mallaev R. Q., Rajabov Sh. B., Kungratov I.</i>	Informatika fani o'qituvchisini ixtisoslashtirilgan ta'lim sharoitlarda rasbiy faoliyatga tayyorlash	268
<i>Egaton M.U.</i>	Matematika fanini o'qitishda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	270
<i>Элмурзаева Н.Х.</i>	Инновацион кластернинг тузилиши ва функциялари.....	273
<i>Kurolov M.</i>	Management of innovative digital marketing in B2B marketplaces.....	278
<i>Курдашева Ф.К.</i>	Педагогларнинг касбий компетентлигини такомиллаштиришда педагогик ва ахборот технологиялардан фойдаланиш.....	280
<i>Саидов З.Х.</i>	Инновацион кластерни таъминловчи материалларни танлаш	283
<i>Махмудова Ф.Н.</i>	Oliy ta'limni raqamlashtirish sharoitida talabalarni kasbiy ko'nikmalarini integrative yondashuvga asoslanib rivojlantirishning zamonaviy mexanizmlari	286
<i>Abduvositova S.F.</i>	Boshlang'ich sinflarda mavzulararo bog'lanishni didaktik oyinlar orqali takomillashtirish.....	289
<i>Karimova F.X.</i>	Методика формирования профессиональной компетентности студентов на основе инновационного подхода	292

**5-SHU'BA. ELEKTRON TA'LIM MUHITIDA ARALASH
O'QITISHNI ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA
TEKNOLOGIYALARI YORDAMIDA TAKOMILLASHTIRISH**

<i>Лутфуллаева Н.Х. Шайманова Д.</i>	Таълимни рақамли технологиялар билан уйғунлаштириш	296
<i>Egaton X.U.</i>	Elektron ta'lim muhitida matematika fanini aralash o'qitishning zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida takomillashtirish .	299
<i>Artikov M.T.</i>	Ta'lim jarayonini samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	302
<i>Валиев Ш.И.</i>	Рақамли медиа орқали ота-оналарнинг виртуал -педагогик маданиятини ривожлантириш	304
<i>Кайумова М.Ш.</i>	Elektron ta'lim muhitida talabalarning axborot ko'nikmalarini shakllantirish usullari.....	307
<i>Kadirova Sh. G'ulomjonova N.</i>	Zamonaviy ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarning roli.....	310
<i>Kosimova D.T.</i>	Elektron ta'lim muhitida ingliz tilinin o'qitishda zamonaviy axborot texnologiyalarining qo'llashning ahamiyati	313
<i>Ҳожиева И. А.</i>	Электрон таълим муҳитида лойиҳа таълим технологияси орқали талабаларни замонавий касбларга тайёрлаш	317
<i>Bekchonova Sh. B.</i>	Fanlar bo'yicha raqamli ko'nikmalarni targ'ib qilish – raqamli dunyoda o'qitish uchun aralash ta'lim.....	320
<i>Haydarov S. A.</i>	Gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish	323
<i>Мохитдинова С. А.</i>	Zamonaviy ta'limda informatika fanini o'qitishda masofaviy ta'limning qulayliklari	325
<i>Madyarova M. A.</i>	Kreativlik ta'lim jarayonlarida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari	327
<i>Kobilov A. U., Mallaev R. Q., Rajabov Sh.B., Kungratov I.</i>	Ixtisoslashtirilgan maktablarda informatika o'qituvchisini tayyorlash	331
<i>Xodjayeva N.Sh.</i>	Akademik litseylarda xorijiy tillarni o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish samaradorligi.....	333
<i>Нузамов Ф.А.</i>	Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги транспорт таълим ўқитиш тизимида рақамли дарс ўтиш жараёнини ривожлантириш	335
<i>Yuldoshev M. N.</i>	Matematika darsida bo'linish alomatlari va ularni o'qitish metodikasi	338
<i>Kuldasheva F, K,</i>	Akademik litseylarda dars jarayonini tashkillashtirishda zamonaviy axborot texnologiyalardan foydalanish ahamiyati	340
<i>Ибрагимова Ш. З.</i>	Таълимни рақамлаштириш даврида чет тилларни ўқитишда коммуникатив компетенциянинг аҳамияти	342
<i>Давронов Н.Р.</i>	Электрон таълим муҳитида аралаш ўқитишни замонавий ахборот коммуникация технологиялари ёрдамида такомиллаштириш	344
<i>Ирматова Д. Б.</i>	Исследование VR/AR-технологии в реальных объектах.....	346
<i>Равшанова М.У.</i>	Рақамли иқтисодиёт: жорий ҳолати ва ривожлантириш истиқболлари.....	349
<i>Kobilov A U., Rajabov Sh.B., Otabayev N. O.</i>	Республикада рақамли иқтисодиётни ривожлантириш тамойиллари	351
<i>Парпиева Р. А.</i>	Таълимда рақамли технологиялардан фойдаланиш истиқболлари.....	357
<i>Мавлонов О.А</i>	Иқтисод ва молияга оид терминларни ўргатилишининг аҳамияти.....	362
<i>Итогов I.</i>	Teaching economic terminology through interactive techniques..	365

*Шарипов Конгратбой Аvezимбетович
Тошкент давлат иқтисодиёт университети
ректори, техника фанлари доктори, профессор*

ТАЪЛИМНИ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЖАРАЁНЛАРИДА ИННОВАЦИОН ТАЪЛИМ ВА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ҚЎЛЛАНИЛИШИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорида: “Ҳар бир олий таълим муассасаси жаҳоннинг етакчи илмий-таълим муассасалари билан яқин ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш, ўқув жараёнига халқаро таълим стандартларига асосланган илғор педагогик технологиялар, ўқув дастурлари ва ўқув-услубий материалларини кенг жорий қилиш, ўқув-педагогик фаолиятга мастер-класслар ўтказишга, малака ошириш курсларига хорижий ҳамкор таълим муассасаларидан юқори малакали ўқитувчилар ва олимларни фаол жалб қилиш...” кабилар белгиланиб, муҳим аҳамият касб этди.

XXI аср ахборот технологиялари инсон ҳаётининг ажралмас қисмига айланган асрдир. Замонавий таълимни ривожлантириш учун инсон капиталининг таъсири энди етарли эмас. Таълим муҳитини ўзгартириш керак, нафақат меҳнат ресурсларининг ўқитиш ҳажминини ошириш, балки таълим мазмунининг ўзи, унинг усуллари, воситалари ва муҳитлари сифат жиҳатидан ўзгариши керак, инновацион ва рақамли технологиялардан фойдаланган ҳолда

дарс жараёнларини ташкил этиш зарур.

Инновацион технологиялар оқими деярли барча ривожланган мамлакатларда тез тарқалди ва ҳозирги кунда кўпгина мамлакатларда муваффақиятли ўзлаштирилмоқда. Таълимни технологиялаштиришнинг асосини мустақил таълим жараёни ва унинг самарадорлигини ошириш ҳамда таълим олувчиларнинг берилган шароитларда ва ажратилган вақт ичида лойиҳалаштириладиган ўқув натижаларга эришишларини кафолатлаш мақсадида тўлиқ бошқариш ғояси ташкил этилди.

Замонавий шароитда таълим самарадорлигини оширишнинг энг мақбул йўли машғулотларнинг инновацион методлар ёрдамида ташкил этиш деб ҳисобланмоқда. Хўш, инновацион методларнинг ўзи нима? Улар қандай дидактик имкониятларга эга? Таълим жараёнида интерфаол методларнинг ўринли, мақсадга мувофиқ қўлланилиши қандай самараларни кафолатлайди? Қуйида ана шу каби саволларга қисқача тўхталамиз.

Ҳозирги вақтда “Инновация тушунчаси” жуда кенг қўлланилмоқда. Инновация сўзи инглизча сўз бўлиб “инновацион” янгилик киритиш деган маънони билдиради, яъни тизим ички тузилишини ўзгартириш деб таърифланади. Инновация амалиёт ва назариянинг муҳим қисми бўлиб, ижтимоий-маданий объект сифатларини яхшилашга йўналтирилган ижтимоий субъектларнинг ҳаракат тизимидир.

Инновациялар долзарб, муҳим аҳамиятга эга бўлиб, бир тизимда шаклланган янгича ёндашувлардир. Улар ташаббуслар ва янгиликлар асосида туғилиб, таълим мазмунини ривожлантириш учун истиқболли бўлади. Шунингдек, умуман таълим тизими ривожига ижобий таъсир кўрсатади. Инновация маълум бир фаолият майдонидаги ёки ишлаб чиқаришдаги технология, шакл ва методлар, муаммони ечиш учун янгича ёндашув ёки янги технологик жараённи қўллаш, олдингидан анча муваффақиятга эришишига олиб келиши маълум бўлган охириги натижадир.

1-SHU'BA. RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIV TA'LIM TRANSFORMATSIYASINING USTUVOR YO'NALISHLARI

*Kholikov Abdurauf Uktam o'g'li,
Head of Data Management Department of TSUE,
Ismoilova Sevara Khushnudbek kizi,
EFL/ESL/EAP/ESP Instructor TSUE,
Mirzaliev Sanjar Makhamatjon o'g'li,
Head of Research and Innovations Department of TSUE*

Developing HEI Students' Autonomy in Language Learning Classes through Online Education

***Abstract.** Online format of the learning process is considered as one of the most convenient and effective ways of teaching and learning processes nowadays. At the same time, trends in language teaching classes have altered from the traditional way of teaching to the modern methods of teaching the language, namely, English, particularly, it has been changed from teacher-centered type of classes to student-centered classes in order to develop students' autonomy in English classes at HEI whereas another type of teaching and learning processes which is about online learning, online education has been created so as to develop the quality of the education system at an international level at HEI with the help of modern technologies and innovative ways of teaching and learning. This report is aimed to provide with the needed information about improving students' autonomy in language learning classes through online education at HEI.*

***Key words:** Online education, remote classes, language learning, students' autonomy, HEI, innovative methods, transformative education, trends in education*

It is significant to mention that the development of autonomous, lifelong learners who can generate knowledge on their own and develop abilities to successfully adapt to changing markets and compete in a difficult global environment is crucial for the knowledge society of the twenty-first century. One of the scientists, Hargreaves (2003) mentioned that the qualities that are highly valued in a knowledge - based economy, including originality, creativity, in-depth comprehension, logical analysis, and the emergence of various forms of collective intelligence. According to above mentioned point of views, all of the mentioned qualities and skills are achieved by the autonomous and independent learners in the learning process at HEI.

As regards, the motivation for the learner autonomy and independency is considered as one of the most important features for language learners in the online learning process as the very type of learning mode is a new and innovative way of teaching and learning. According to Knowles (1975) Individuals are more motivated by intrinsic incentives and curiosity than by extrinsic incentives. On the other hand, Gagne and

Deci (2005) mentioned that one of the key factors for the independent learning and learner autonomy is an intrinsic motivation, especially in online learning process. Consequently, it is clear that learners need much more independence in online learning process than the offline classes as they should control the half of the process in the online mode of the learning process whereas the real situation shows the opposite situation in HEI. Providing opportunities for fostering a self-sufficient, independent student in web-based information surroundings, particularly in virtual university courses, necessitates a shift in pedagogical preconceptions, research methods variations, a new perception of the responsibilities of teaching and learning, superior attitudes, and specific skills upon that part of both the student and the instructor. In terms of above mentioned skills and abilities, all of them should include students' own learning, individual differences and self-evaluation that are considered one of the most important skills in learner autonomy and independence. Additionally, general readiness based on fundamental abilities and different literacies should be developed by the learners in order to achieve the higher level of the learner autonomy in learning process, mostly, in online learning classes. This paper indicates the significant factors and features that influence learners' autonomy and independence in online classes in HEI and describes several findings which are related to the theoretical and practical researches on university students' independence and autonomy on online learning and teaching process at HEI.

According to Hargreaves (2003) one of the most significant aims of most of the educational systems is about developing life-long and autonomous learning process for students who are able to solve the problematic situations collaboratively and independently in both academic periods and career. These kinds of abilities are developed by fostering the independency and autonomy in learners' individuality at HEI. In addition to these points of views, Moore (1984) mentioned that "the extent to which in the teaching-learning relationship, it is the learner rather than the teacher who determines the goals, the learning procedures and resources, and the evaluation decisions of the learning program" whereas Albert (2007) pointed that "autonomous learners are more successful learners who achieve their learning outcomes with the best efficacy". Considering all of the point of views, learner autonomy and independency are closely connected to creativity, self-confidence and innovation in learning process at HEI. More specifically, all of the things related to the mentioned features, including syllabus, structure of courses, curriculum, habits of teaching, authority by the instructor, management and control, standards and formats of education system have the leading role so as to develop the learner autonomy and independency in online learning and teaching process at HEI while the real situation shows learners' low level of preparation for well-organized, flexible and innovative economy of knowledge that the regulation and organization are opposed to risk-taking and innovation in the learning and teaching process with the current education systems and regulation at HEI(Hargreaves, 2003).

Admittedly, online students have minimal correspondence with the educator, as there are fewer occasions to collaborate cooperatively with one's peer group, would not typically have constant and engaging face-to-face communication with certain other representatives of the educational community, and are unable to receive critical important prompt feedback, which in itself is commonly accessible in a real-time learning environment. Furthermore, Vygotsky (1962) pointed out that a limitation of Face-to-face conversations does not always encourage the formation of close connections in the classroom, which limits the sense of belonging to a community and

peer trust. This may have a detrimental influence on academic performance since learning is a social activity that needs involvement in a social group (classes) and contact with group members. Particularly, the lack of actual connection may be slightly alleviated by the use of Google Classroom, Zoom, and other communication tools, but they do not make up for it considerably. Blended or hybrid classrooms are another option for developing a learning community. However, the requirement to join live sessions at specific hours tends to limit learner autonomy and weakens the remote way of learning.

Regarding the mentioned views, social community, in particular, social networking provides with the chance to develop autonomous, independent, collaborative and flexible educational process so as to support students with the high level of effectiveness in individual and autonomous learning process and communication skills besides the course syllables at HEI. Integrating an element of the learning experience into the independence of online communication is a possible alternative for increasing individual learning levels while also incorporating the students into a richly supportive environment. The proposed form of e-Learning may be shown as a flexible structure of various stakeholders, in which a learner stays independent even when connected to the organization and instructors while cooperating with other learners in the global community of learners designed for a particular curriculum.

It is essential to mention that there is another effectiveness of the web-based technology that is called as the improvement of School Management Learning System [LMS]. More specifically, it is used as the form of the schools in reality in order to support the online mode of the education process that is conducted virtually not in reality with the help of e-versions of materials and learning resources. It is important to mention that LMS is considered as one of the most popular web-operated system that provides the learners with the ability of searching and finding much more information than the real and face-to-face classes and the learners can find needed information from many various parts of the world as it has an access to several educational websites globally. In addition to these point of views, it can be seen that most of the higher education institutions involved the very type of web platform according to their education systems, particularly, hybrid type of learning, online learning process, flipped and model learning classroom, besides, extensive type of reading ability. Snodin (2013) mentioned that “there are many kinds of LMS that are now popularly used such as Schoology, Google Classroom, Blackboard, Edmodo. Each of them has weaknesses and strength in case of features and operation easiness. Then, many researches propose Schoology as LMS e-media that provide best easiness to use, security for students safety, effective to supervise students activity, sufficient for uploading big data of resources, easy connectivity to scientific groups across platform, and teachers’ practicality to develop test and discussion”. The primary purpose of advancing a technologically organized education system should be about involving learners in free and independent, life-long education, with the goal of achieving the highest level of quality in learning that assists to show the highest level of performance on the task. Improving independent and autonomous learning process for the students is considered one of the most significant goals of the higher education system while the contemporary researches and investigations show that most of the students, who prefer online mode of learning, have chosen the well-organized, flexible, and facilitated online classes in order to conduct their autonomy and independency during their academic years at HEI.

Considering all of the mentioned point of views, theories, practices and examples for the participation of the innovative technology in education system of the higher education institutions, modern and innovative technologies should be involved to the process of academic periods at higher education institutions so as to improve the quality of teaching and learning process by focusing on the learner independency and autonomy in the educational processes. It can be suggested that most of the higher education institutions can apply to use the mentioned online platforms and websites in order to develop the online mode of the educational process and motivate students to improve their autonomy and independency in learning process during the academic years at universities as most of the HEI are eligible to use the internet access to enough websites that are related to the educational purposes.

References:

Albert, R. L. (2007). The Impact of Self-efficacy and Autonomous Learning on Teacher Burnout. Virginia Beach, VA: Regent University. Bandura

Hargreaves, A. (2003). Teaching in the knowledge society: education in the age of uncertainty. Maidenhead, England: Open University Press.

Serdyukov, P. & Serdyukova, N. (2012). Time as Factor of Success in Online Learning. Journal of Information Technology and Application in Education, 2012, 2, pp.

Snodin, N. S. (2013). The effect of blended learning with a CMS on the development of autonomous learning: A case study of different degrees of autonomy achieved by individual learners. Computer & Education, 61, 209-216. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2012.10.004> Sung

Vygotsky, L. (1962). Thought and language. (E.Hanfmann and G.Vakar, Eds. and Transl.) Cambridge, MA: MIT Press.

Карлибаева Рая Ходжабаевна

*ТДИУ Қўшма таълим дастурини мувофиқлаштириши бўлими
«Корпоратив иқтисодиёт ва менеджмент» кафедраси мудири, иқтисод
фанлари доктори, профессор*

Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг устувор вазифалари

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорида: “Ҳар бир олий таълим муассасаси жаҳоннинг етакчи илмий-таълим муассасалари билан яқин ҳамкорлик алоқалари ўрнатиш, ўқув жараёнига халқаро таълим стандартларига асосланган илғор педагогик технологиялар, ўқув дастурлари ва ўқув-услубий материалларини кенг жорий қилиш, ўқув-педагогик фаолиятга, мастер-класслар ўтказишга, малака ошириш курсларига хорижий ҳамкор таълим муассасаларидан юқори малакали ўқитувчилар ва олимларни фаол жалб қилиш ...”² таъкидланган эди.

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора – тадбирлари тўғрисида”ги қарори. “Халқ сўзи” газетаси. 2017 йил, 21 апрель, № 79 (6773)